

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Бюджетно-податкова політика є однією з найважливіших складових фінансової політики, адже відіграє провідну роль у економічних процесах країни. Метою бюджетно-податкової політики є досягнення стабільного соціального - економічного розвитку держави.

Задля визначення впливу фіскального стимулювання на економічний розвиток необхідно специфікувати рівняння ВВП, проаналізувавши основні фактори впливу на зміну обсягу ВВП. Екзогенними змінними було обрано видатки державного бюджету (держава має стимулювати виробництво шляхом збільшення видатків у перспективні галузі), державні видатки на інвестиції (такі капітальні видатки спрямовані на розвиток інфраструктури та мають довгостроковий ефект, вирішення соціальних завдань),

Важливу роль у формуванні дохідної частини державного бюджету України відіграють податки, тому важливим є прослідкувати вплив ставки основних податків. Для регресійного аналізу було обрано ставку (ППП) та ставку (ПДФО). Для більш детального аналізу було використано також ефективні ставки ПДФО, ППП та ПДВ. Ефективна ставка ПДФО розрахована як відношення обсягу надходжень від податку до бази оподаткування, для ПДФО базою було обрано показники з оплати праці найманих працівників. Ефективна ставка ППП розрахована як відношення надходжень від податку до фінансових результатів підприємств до оподаткування. Для ПДВ базою слугував ВВП у фактичних цінах.

Для дослідження було використано регресійний аналіз у пакеті EViews.

Було обрано квартальні дані з першого кварталу 2005 року до другого кварталу 2016 року. Для побудови сценарного аналізу спочатку необхідно побудувати базовий сценарій у якому будуть представлені прогнозні значення ендегенних та екзогенних змінних на певний період за незмінних умов. Тобто базовим зазвичай називається прогноз, який в основі має найбільш ймовірні або ж незмінні рівні екзогенних змінних. Період було обрано за принципом 10 % від розміру вибірки, тобто 5-6 кварталів.

Для початку необхідно визначити прогнозні значення екзогенних змінних. Екзогенні змінні було обрано виходячи з регресійного рівняння. Екзогенними змінними у моделі було обрано обсяг державних видатків, обсяг видатків на інвестиції, розмір ставки ПДФО осіб та розмір ставки ППП. Ефективні ставки було прибрано (бо в моделі вони незначимі). Враховуючи те, що у базовому сценарії умови залишаються незмінними ставки податків залишаються на тому ж рівні – 18% для обох податків.

Спочатку були розраховані прогнозні дані при незмінних умовах, а потім на основі цих прогнозованих значень та припущення про незмінні ставки розраховано обсяг ВВП за 6 кварталів.

У першому сценарії (рис.1) було обрано експансіоністську бюджетно-податкову політику. Метою такого сценарного аналізу було прослідкувати ефект, який мають інструменти на ВВП. У першому сценарії було зменшено ставку (ПДФО) з 18 % до 16 %, адже ставка саме цього податку за попереднім дослідженням виявила прямий вплив на ВВП, на відміну від ставки (ППП), що виявила обернений вплив, а на меті було показати неефективність експансіоністської політики у сучасній економічній ситуації, до того ж коефіцієнт у регресії біля ставки ППП доволі незначний. Також відповідно до експансіоністської фіскальної політики було вирішено збільшити державні видатки на 5 %. Решта екзогенних змінних залишилися незмінними.

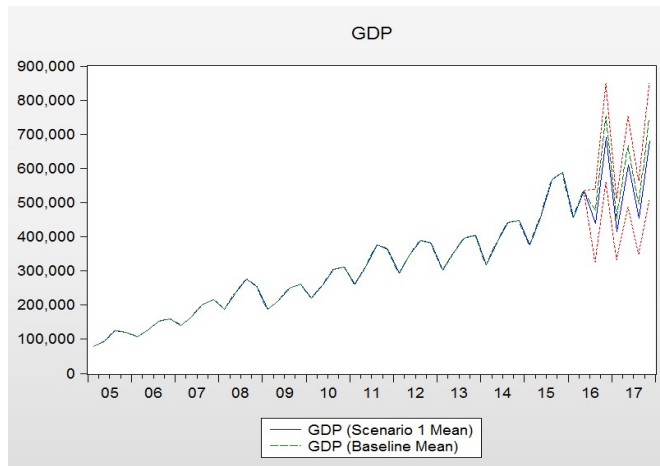

Рис.1. Обсяг валового внутрішнього продукту у період з 1 кварталу 2005 року до 4 кварталу 2017 року за першим сценарієм порівняно з базовим

Джерело: розроблено автором у пакеті «EViews»

Наслідком такої стимулюючої економіки є очікуване зменшення ВВП у досліджуваній період порівняно з обсягом ВВП у базовому сценарії. у короткостроковому періоді валовий внутрішній продукт реагує зменшенням на 7-9 % порівняно з показниками ВВП у базовому сценарії. Така реакція економіки є закономірною, адже видатки збільшуються, а надходження зменшуються.

Отже, за допомогою якісної фіскальної політики можна стимулювати інновації та нові галузі. Тому оптимальне податкове навантаження та якісне правове регулювання можуть сприяти покращенню інвестиційного клімату та стимулювати економічне зростання

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко І. Г. Бюджетно-податкова політика України: нові виклики: монографія / І. Г. Лук'яненко, М. Я. Сидорович. – Київ: НаУКМА, 2014. – 542 с.
2. Свешніков С.М. Бюджетно-податкова політика сучасної держави та гармонізація податкових систем країн ЄС. Вектори для України / С. М. Свешніков, В. В. Юрченко, В. І. Крижановський: навчальне видання – Київ, 2016. – 40 с.
3. Лук'яненко І. Системне моделювання показників бюджетної системи України. Принципи та інструменти – Київ; Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – 546 с.
4. Економіка України: підсумки перетворень та перспективи зростання // За ред. В.М. Гейця – К.: Форт, 2000. – 342 с.
5. Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації/за ред. д-ра економ. наук. проф. І.Г. Лук'яненко. – К.: НаУКМА, 2017.- 464 с.